

Osnovna šola Hajdina

MEH ZA ZNANJE, SREČO IN SMEH

Raziskovalna naloga

Področje-glasba

Avtorji: LARA TEKMEC
LUKA ŠLAMBERGER
JURE GLAŽAR

Mentorica: MARIJA MEKLAV

Hajdina, 2020

ZAHVALA

Za pomoč pri izvedbi raziskovalne naloge se najprej zahvaljujemo vsem anketirancem - učencem, ki so odgovorili na naša vprašanja v anketi in nam tako pomagali do želenih rezultatov. Za spodbudo in pomoč pri raziskovalnem delu se zahvaljujemo gospodu Primožu Kelencu in gospodu Zlatku Mundi.

Pri prevajanju povzetka v angleščino nam je priskočila na pomoč prof. Tatjana Lukovnjak. Za vse koristne nasvete v računalniški učilnici se zahvaljujemo prof. Andreji Novak.

Hvala tudi mentorici prof. Mariji Meklav in učit. slo. Silvi Hajšek, ki je nalogo tudi lektorirala.

KAZALO

1	UVOD.....	6
1.1	Opre delitev namena.....	6
1.2	Hipoteze in raziskovalno vprašanje.....	6
2	TEORETIČNI DEL.....	7
2.1	Zgodovina diatonične harmonike.....	7
2.2	Harmonika na Slovenskem.....	9
2.3	Diatonična harmonika v ljudski glasbi.....	9
2.4	Zgradba diatonične harmonike.....	10
2.5	Razlike med klavirsko, diatonično in kromatično harmoniko.....	10
2.6	Obisk hiše harmonik Munda.....	11
3	KRATEK OPIS KULTURNEGA DRUŠTVA VALENTINA ŽUMRA.....	13
3.1	Štajerski frajtonarji.....	13
3.1.1	Naši dosežki.....	14
4	RAZISKOVALNI DEL.....	15
4.1	Raziskovalne metode.....	15
4.2	Analiza ankete.....	15
4.3	Raziskovalne hipoteze.....	22
5	ZAKLJUČEK.....	23
6	VIRI IN LITERATURA.....	24

KAZALO SLIK:

Slika 1: Bishmannov Torpedion	7
Slika 2: Prva enostavna (diatonična) harmonika z 8 tipkami iz leta 1874	8
Slika 3: Bandoneon	8
Slika 4: Klavirska harmonika	10
Slika 5: Diatonična harmonika	10
Slika 6: Kromatična ali gumbna harmonika	10
Slika 7: Obisk delavnice hiša Munda. Avtorji naloge z g. Zlatkom Mundo.Prerad, Polenšak, 5. marec 2020.	11
Slika 8: Obisk delavnice hiša Munda Prerad, Polenšak, 5. marec 2020.	11
Slika 9: Ali ti je všeč inštrument harmonika?.....	16
Slika 10: Ali ste kdaj igrali na diatonična harmoniko?.....	17
Slika 11: Hajdina z okolico je tebi znana po:	18
Slika 12: Kje si izvedel za skupino Štajerski frajtonarji?	19
Slika 13: V kateri zvrsti najraje poslušáš igranje na harmoniko?.....	20
Slika 14: Ali tvoji sošolci , prijatelji igrajo kak inštrument?	21

KAZALO TABEL:

Tabela 1: Primerjalna tabela	10
Tabela 2: Ali ti je všeč inštrument harmonika?	16
Tabela 3: Ali ste kdaj igrali na diatonična harmoniko?	17
Tabela 4: Hajdina z okolico je tebi znana po:	18
Tabela 5: Kje si izvedel za skupino Štajerski frajtonarji?	19
Tabela 6: V kateri zvrsti najraje poslušáš igranje na harmoniko?.....	20
Tabela 7: Ali tvoji sošolci , prijatelji igrajo kak inštrument?	21

POVZETEK

V raziskovalni nalogi smo se omejili na zgodovino harmonike, njeno sestavo, zanimalo nas je tudi, v katerih glasbenih zvrsteh se največkrat pojavlja. Prav tako predstavljamo kratko zgodovino glasbene skupine Štajerski frajtonarji, ki delujejo pod okriljem Kulturnega društva Valentina Žumra, katerega ustanovitelj je Alfonz Strnad.

Naloga je sestavljena iz teoretičnega in raziskovalnega dela. V prvem je poleg uvoda opisana celotna predstavitev teme. V drugem – raziskovalnem delu pa je predstavljena analiza ankete, iz katere je razvidno vedenje o harmoniki in štajerskih frajtonarjih. Ugotavljali smo tudi, kaj vse rabimo za izdelavo, predvsem pa, kakšen umetniški, skoraj znanstveni pristop je potreben, da harmonika izzove zvok, ki navdušuje množice. Zato smo se oglasili v delavnici gospoda Zlatka Munda, ki nam je ogled procesa izdelave harmonike tudi omogočil.

Skozi predstavitev bomo posegali po najrazličnejših zgodbah in intervjuju, hkrati pa upoštevali strokovne poglede na zgodovinska dejstva.

Vsebino naše raziskovalne naloge bi želeli približati našim sovrstnikom, saj je frajtonarica med mladimi vedno bolj priljubljena.

Ključne besede: harmonika, meh, Štajerski frajtonarji, glasbilo, ljudska glasba, narodnozabavna glasba.

SUMMARY

Our paper focuses on the history of the accordion, its composition, and also the musical genres it most often appears in. A brief history of the “Štajerski frajtonerji” music group, which operates under the patronage of the Valentin Žumer Cultural Society, founded by Alfonz Strnad, is also presented. The paper consists of theoretical and research work. The theoretical part besides the introduction describes the complete presentation of the topic. The research part presents the analysis of the survey that shows the general knowledge of the accordion and “Štajerski frajtonerji”. We also tried to find out what we need to make an accordion and most of all, what artistic, almost scientific approach is required for the accordion to evoke a crowd-pleasing sound.

That is why we went to the accordion workshop run by Mr. Zlatko Munda, who also gave us an overview of this production process. Throughout the presentation, we will reach out to a wide variety of stories and interviews, while taking expert views of historical facts into account. We would like to bring the content of our paper closer to our peers, as a Steirische Harmonika (a type of bisonoric diatonic button accordion) is a very interesting and beautiful instrument.

Keywords: accordion, bellows, “Štajerski frajtonerji”, musical instrument, traditional folk music, contemporary folk music.

1 UVOD

Diatonična harmonika je že od nekdaj zelo priljubljeno glasbilo. Zanimivo je, da postaja ta lep inštrument vse bolj priljubljen pri nas in po svetu tudi med mladimi in z gotovostjo lahko trdimo, da je diatonična harmonika postala slovenski nacionalni inštrument. To opazimo pri vedno večjem povpraševanju po teh inštrumentih, predvsem pri mladih harmonikarjih, ki so željni nadaljevati glasbeno zgodovino slovenskih narodnih izvajalcev, ki so slovensko glasbo ponesli po svetu. Glasba je navsezadnje edini jezik, ki ne potrebuje prevajalca.

Za to raziskovalno nalogo smo se odločili, saj smo vsi trije odlični harmonikarji – frajtonarji. Za svoje delo smo prejeli mnoga priznanja na raznih tekmovanjih. Poleg tega redno nastopamo na šolskih in izven šolskih prireditvah.

Ravno zato, ker je harmonika za nas čudovito, vsestransko glasbilo, nas je zanimalo, koliko naši sošolci vedo o njem. Zanje smo pripravili anketo, ki nam je pomagala do želenih rezultatov.

V raziskovalni nalogi smo se omejili na zgodovino harmonike, njeno sestavo, zanimalo nas je tudi, v katerih glasbenih zvrsteh se največkrat pojavlja.

V nalogi predstavljamo delovanje društva Valentin Žumer, katerega člani smo. Obiskali smo tudi harmonikarsko delavnico gospoda Zlatka Munde v Polenšaku pri Dornavi, da bi izvedeli, kakšen je postopek izdelave tega inštrumenta.

1.1 Opredelitev namena

Skozi raziskovalno nalogo smo se seznanjali z zelo zanimivimi podatki in dejstvi. Čeprav smo mislili, da o harmoniki vemo že veliko, smo bili prijetno presenečeni, da temu ni tako. Tudi rezultati ankete in odgovori učencev so bili zelo zanimivi in v veliko pomoč rezultatom, ki so nas zanimali.

Upamo tudi, da bo naša raziskovalna naloga na šolski in regijski predstavitvi marsikomu pomagala, da bo inštrument bolje spoznal, morda celo vzljubil.

1.2 Hipoteze in raziskovalno vprašanje

Hipotezi, ki jih želimo v raziskovalni nalogi potrditi ali ovreči, sta naslednji:

- Učencem naše šole od 6.-9. r. je všeč glasbilo harmonika.
- Vloga diatonične harmonike v inštrumentalni glasbi zavzema pomembno mesto.

2 TEORETIČNI DEL

»Slovenijo povezujejo s harmoniko in obrnjeno. Svojčas je bila diatonična harmonika v Jugoslaviji celo zatirana, ker je veljala za nemški inštrument. V zadnjih dvajsetih letih je po zaslugi Atomik Harmonika in Modrijanov diatonična harmonika spet postala najbolj zaželeno glasbilo pri nas.

Slovenija in harmonika sta eno. Pa čeprav so jo Slovenci uvozili iz germanskih dežel in jo akademska glasbena stroka zavrača na način, da ji ne privošči študija na glasbeni akademiji, se praktično vsako leto pojavi kak nacionalni junak, ki je na svetovnem prvenstvu v harmoniki premagal vse. In to največkrat s harmoniko kašnega od domačih proizvajalcev, ki v svetu veljajo za butične izdelovalce »Ferrarijev« med diatoničnimi harmonikami oziroma frajtonaricami, kot jih pregovorno pozna vsak Slovenec.« (Poljanšek, 2020)

2.1 Zgodovina diatonične harmonike

»Harmonika sodi med aerofona glasbila, na katerega igramo s pritiskanjem na tipke in gumbe ter s stiskanjem in raztezanjem meha. Po nastanku je med najmlajšimi glasbili, po razširjenosti pa med prvimi, saj je prodrila v vse evropske dežele in ponekod izpodrinila mnoga dotedanja godčevska glasbila. Prvo harmoniko torpedion je leta 1821 izumil Christian Bischmann iz Berlina. Sedem let pozneje je glasbenik Cyrillus Demian izdelal svoje glasbilo, imenovano Akkordion. Najpomembnejši korak v razvoju harmonike je bil leta 1852, ko je v Parizu Monsieur Busson uvedel klavirske tipke.« (Zgodovina harmonike, 2020)

Slika 1: Bismannov Torpedion

Slika 2: Prva enostavna (diatonična) harmonika z 8 tipkami iz leta 1874

»Sir Charles Wheatstone, angleški fizik, elektrotehnik in izumitelj, je bil izumitelj v obdobju razcveta znanosti viktorske dobe. Njegovi izumi so med drugim tudi angleška kromatična harmonika, ki jo je leta 1829 v Londonu prikazal kot šesterokotno koncertino. Nemški trgovec z inštrumenti Heinrich Bannig je izpopolnil in poimenoval Bandoneon glasbilo, ki je bilo zelo priljubljeno med mornarji in ljudskimi godci.« (Zgodovina harmonike, 2020)

Slika 3: Bandoneon

2.2 Harmonika na Slovenskem

Na Slovenskem se je, tako kot v večjem delu Evrope, pojavila v drugi polovici 19. stoletja, o čemer priča tudi najstarejše ohranjeno pesemsko besedilo Antona Breznika iz Ihana v 80. letih 19. stoletja: "Kdor pa voče plesat jet, more dnarce zraven štet, z orglam' al' s klenetam, al' pa s trobentam." (Kumer, 1983: 89)

To je najstarejši ohranjeni vir, ki omenja harmoniko. Gre za svatovsko pesem, v kateri se harmonika poimenuje z izrazom orgle, ki pa je le eden izmed mnogih takratnih izrazov za harmoniko. Poleg edninske oblike harmonika, harmonka se je ponekod na Gorenjskem, Primorskem in Notranjskem uporabljala tudi množinska oblika harmonke, v nekaterih predelih Notranjske, Štajerske in Primorske ramonka, ramonika, ramonike, ponekod na Primorskem in Dolenjskem armonika, armonike, v posameznih delih Primorske pa se je uveljavilo tudi ime grmonike, garmonike (Kumer, 1983: 89). Poleg številnih izrazov za harmoniko se je uveljavilo tudi več imen za tistega, ki harmoniko igra; na splošno so ga imenovali harmonikar, na Koroškem ramonikar, harmonovc, mehovc, na Štajerskem mugač, ponekod v Prekmurju pa so uporabljali vzdevek fudaš. (Kumer, 1983: 90)

Diatonična harmonika je vseskozi razširjena predvsem tam, kjer v ljudski vokalni in instrumentalni glasbi prevladuje durovski način petja ali igranja, saj se njena, še posebej t. i. "graška" uglasitev, diatonično ujema z omenjenim, pretežno durovskim načinom igranja in petja, ki je bilo prisotno v ljudski glasbi slovenskega pa tudi širšega kulturnega prostora. (Kumer, 1988: 260)

2.3 Diatonična harmonika v ljudski glasbi

Diatonična harmonika je že od samega začetka zelo priljubljen inštrument. Pridobila si je status ljudskega glasbila, saj je bila in je velikokrat še vedno nepogrešljiva na raznovrstnih zabavah in drugih prireditvah. Glasbenik, ki igra na ljudsko glasbilo, se imenuje ljudski godec. Marsikateri godec je harmoniko podedoval od očeta, tako da je isto glasbilo po desetletja ostalo pri hiši. Naši godci, zlasti starejši, igrajo diatonično harmoniko. Nanjo je mogoče igrati le lestvice v duru (največ pet). Ko godec raztegne in stisne meh, se vsakokrat oglasi drugi ton. Po tem se diatonična harmonika razlikuje od novejše kromatične, pri kateri se oglasi isti ton, naj se meh raztegne ali stisne. Po drugo svetovni vojni so k nam prišle tudi klavirske s tipkami namesto gumbov. Toda naši godci z malo izjemami so ostali pri svoji »frajtonarici« in je nekakšna slovenska posebnost. Diatonična harmonika se je znova uveljavila pri nas, ko je z njo zaslovel narodnozabavni ansambel Lojzeta Slaka, saj je prej že kazalo, da jo bo izpodrinila klavirska harmonika.

Harmonika je pretežno moško glasbilo, ženske so nanj igrale le izjemoma, saj je bilo godčevstvo zmeraj moška zadeva. Na harmoniko igrajo godci pretežno za ples, za spremljavo petja, danes, kot že rečeno, največ v narodnozabavni glasbi. (Kumer, 1988: 90, 91, 92)

2.4 Zgradba diatonične harmonike

Diatonična harmonika je sestavljena iz treh glavnih delov:

- melodijski del,
- basovski del,
- meh.

(Praktični prikaz sledi na predstavitvi.)

Izdelava harmonike poteka po določenem vrstnem redu: izdelava ogrodja, izdelava glasovnic in vgraditev glasilk, izdelava in vgraditev mehanike, izdelava meha, okrasitev harmonike, uglasitev, namestitev ostalih delov (jermeni, pas pri basih ...). (Škerjanc-Lucijan, 1964)

2.5 Razlike med klavirsko, diatonično in kromatično harmoniko

Tabela 1: Primerjalna tabela

Naziv	Klavirska	Diatonična	Kromatična ali gumbna harmonika
Slike	 <i>Slika 4: Klavirska harmonika</i>	 <i>Slika 5: Diatonična harmonika</i>	 <i>Slika 6: Kromatična ali gumbna harmonika</i>
Tipkovnica	tipke	gumbi	gumbi
Basi	gumbi	gumbi	gumbi
Kratek opis	Klavirska harmonika je vrsta harmonike, za katero so značilne črno-bele tipke, kot pri klavirju, ter basovski gumbi. Harmonika je pretežno koncertni inštrument, v manjših ali večjih zasedbah pogosto je tudi v narodnozabavni in ljudski glasbi.	Diatonična harmonika , okrajšano DHA, sicer pa tudi gumbna harmonika, pogovorno frajtonar'ca oziroma prostotonska harmonika je harmonika, za katero je značilno, da pri stiskanju meha na neki tipki proizvaja en ton, pri vlečenju pa drugega. Diatonična harmonika je zelo priljubljena v narodnozabavni in ljudski glasbi.	Kromatična harmonika je tip harmonike, za katero so značilni okrogli gumbi, podobno kot pri diatonični na desni ter basovski na levi strani. Basovska stran je enaka kot pri klavirskih harmonikah, tako glede na razporeditev gumbov, kot na način igranja.

(Škerjanc-Lucijan, 1964)

2.6 Obisk hiše harmonik Munda

Eden izmed paradnih izdelovalcev najbolj popularnega slovenskega glasbila frajtonarice je tudi **Zlatko Munda** iz Polenšaka pri Dornavi. Njegove harmonike visijo na ramenih ogromnega števila narodnozabavnih in ljudskih godcev iz Slovenije in Avstrije. Bil je zadnji, ki je v Mengšu dobil certifikat glasbilarja, nato pa se je posvetil orglarstvu. 23 let je izdeloval in se pilil v znanju izdelovanja orgel v škofijsko-orglarski delavnici v Hočah pri Mariboru, nato pa odprl svoje podjetje in zdaj izdeluje harmonike, kitare in kontrabase za narodnozabavne ansamble. In to uspešno. Njegove harmonike so poleg »Zupana« in »Rutarja« najbolj iskan glasbeni artikel med narodnjaki. (Munda – hiša harmonik, 2020)

Slika 7: Obisk delavnice hiša Munda. Avtorji naloge z g. Zlatkom Mundo. Prerad, Polenšak, 5. marec 2020.

Slika 8: Obisk delavnice hiša Munda Prerad, Polenšak, 5. marec 2020.

Ob našem obisku delavnice nam je g. Munda povedal, da družinsko podjetje obstaja že sedemindvajset let, da se je izučil v Melodiji Mengeš, znanje pa je pridobival tudi v orglarski delavnici v Hočah pri Mariboru. Za dobro harmoniko je najbolj pomemben les, se pravi, da se vse začne v gozdu. Najbolj zaželena sta smreka in javor, saj rasteta zelo počasi, kar pripomore k kvaliteti, Najbolje ga je posekati ob polni luni in seveda pozimi, ko le-ta počiva. Poleg lesa je pomembna tudi dobra mehanika, basni del in uglaševanje.

»Diatonična harmonika je melodično nekoliko omejena, ima samo tri dure, zato smo jih posodobili s poltoni, da lahko fantje, ki zdaj igrajo frajtonarice, bolj zapolnijo melodijo. Cene naših harmonik so od 3000.- do 8000.- evrov. V Sloveniji se uporabljajo približno štirje modeli, v Avstriji pa uporabljajo vsaj 25 različnih modelov, predvsem za ljudsko pa tudi za zabavno glasbo. Prilagajamo se glasbenikom, ki ustvarjajo nove trende in hočejo imeti prilagojene inštrumente,« pravi g. Munda, ki v Avstriji poleg izvrstnega obrtnika slovi tudi po svoji skupini Munda Untersteirer ali Munda Štajerci po domače.« (Z. Munda, osebna komunikacija, 5. marec. 2020)

3 KRATEK OPIS KULTURNEGA DRUŠTVA VALENTINA ŽUMRA

Vas Hajdoše je bila ob ustanovitvi občine Hajdina I. 1998 zelo kulturno razvita. V vasi so delovali Tamburaši, Gmajnarice, Pevski zbor PGD Hajdoše. Po ustanovitvi občine Hajdina je vzniknila o ustanovitvi KD. Sestal se je ustanovni odbor, katerega članice so bile pevke Gmajnarice ter Alfonz Sternad. Sklenili smo, da se društvo imenuje po Valentinu Žumru, ki je svoj čas eden najbolj aktivnih kulturnikov v vasi in bivših krajevnih skupnostih. Prvi občni zbor novo ustanovljenega KD Valentina Žumra Hajdoše je bil 16. junija 1999. Za predsednico smo imenovali Andrejo Glažar. V društvu sta od začetka delovali 2 sekciji, Gmajnarice in Štajerski frajtonarji. Prva prireditev Praznujemo s pesmijo je bila ob 1. prazniku občine Hajdina v gasilskem domu v Hajdošah. Društvo je bilo zelo aktivno in je ustanovilo še likovno, plesno in literarno sekcijo, ki jo je vodila Olga Vidovič. (Kulturno društvo Valentin Žumer, 2020)

3.1 Štajerski frajtonarji

Posebej želimo predstaviti tudi naše društvo Štajerski frajtonarji, ki je na pobudo g. Strnada, ustanovnega člana tega društva, začelo delovati pred 20-timi leti. Vsi smo člani tega društva, predvsem pa smo v tem društvu tudi našli vzornika, našega učitelja g. Kelenca, ki nas vodi v naših prstnih tehnikah in na naših nastopih, ter nam s tem utira pot tudi na mednarodna tekmovanja, kjer se uspešno uveljavljamo.

»S harmoniko sem se srečal leta 1991 pri 10h letih čisto slučajno, saj se je pojavila glasbena šola na osnovni šoli in to je takrat bil tak zagon, da se nas je 8 vpisalo v glasbeno šolo. No, vsi so igrali klavirsko, le jaz sem začel z diatonično. To pomeni, da harmoniko igram 28 let. V naših začetkih so bile popularne prireditve Pokaži kaj znaš. Vem, da so to bila edina »tekmovanja«, ki pa so bila primerljiva z današnjimi Slovenija ima talent. Za razna harmonikarska tekmovanja takrat ni bilo niti zadosti harmonikarjev, niti učiteljev. Vseeno pa je velik sloves imela Zlata harmonika Ljubečne, ki je veljala, kot »neuradno državno prvenstvo« in že uvrstitev v polfinale je pomenilo, da si na dobri poti, saj je predtekmovanje bilo veliko in vsakega se je udeležilo minimalno 30 harmonikarjev. Sam sem se začel udeleževati tekmovanj leta 1994. Petkrat sem osvojil zlato plaketo (1995-1999), dvakrat pa naslov absolutnega zmagovalca (1998, 1999), leta 1998 je bilo v okviru ZHL tudi mednarodno tekmovanje, kjer sem osvojil 2. mesto. Skozi naše orkestrsko »šolanje« je šlo več kot 200 učencev. Trenutno delujejo 4 skupine v različnih starostnih intervalih. Najmlajši so stari med 11 in 13 leti, naslednji so od 16 - 21, naslednji med 22 in 26 leti in zadnji so seniorji, ki so stari med 35 in 60 leti. Vsekakor pa upam trditi, da Štajerski frajtonarji sodijo v sam slovenski vrh (če ne na 1. mesto) harmonikarskih orkestrrov na diatonični harmoniki, kar dokazuje tudi dejstvo, da smo posneli že 7 zgoščenk.

Ob koncu naj izrazim še željo, da skupaj razvijemo zavedanje o kvalitetni glasbi, da se naučimo opazovati, poslušati in upoštevati sebe in druge. Lepo je pogledati mlade nadobudneže, ki rastejo z instrumentom v roki in še lepše jih je videti in slišati, ko dozori. « (P. Kelenc, osebna komunikacija, 7. februar. 2020)

3.1.1 Naši dosežki

LARA TEKMEC

- 4. mesto štajerska frajtonarica
- zlato priznanje na Avsenikovem tekmovanju
- uvrstitev v polfinale Ljubečne iz predtekmovanja
- uvrstitev v finale Ljubečne iz polfinala
- srebrno priznanje na Zlati harmoniki Ljubečne
- šolske dejavnosti

LUKA ŠLAMBERGER

- 4. mesto na štajerski frajtonarici
- srebrno priznanje na Avsenikovem tekmovanju
- uvrstitev v polfinale Ljubečne iz predtekmovanja
- uvrstitev v finale Ljubečne iz polfinala
- bronasto priznanje na Zlati harmoniki Ljubečne
- šolske dejavnosti

JURE GLAŽAR

- šolske dejavnosti
- udeležba na štajerski frajtonarici

4 RAZISKOVALNI DEL

4.1 Raziskovalne metode

Za raziskovalno nalogo smo izbrali naslednje metode dela:

- Iskanje literature, ki opisuje nastanek - zgodovino harmonike
- Pisna anketa, ki so jo reševali učenci naše šole od 6.-9. razreda
- Analiza ankete, ter izdelava tabel in grafov
- Intervju

4.2 Analiza ankete

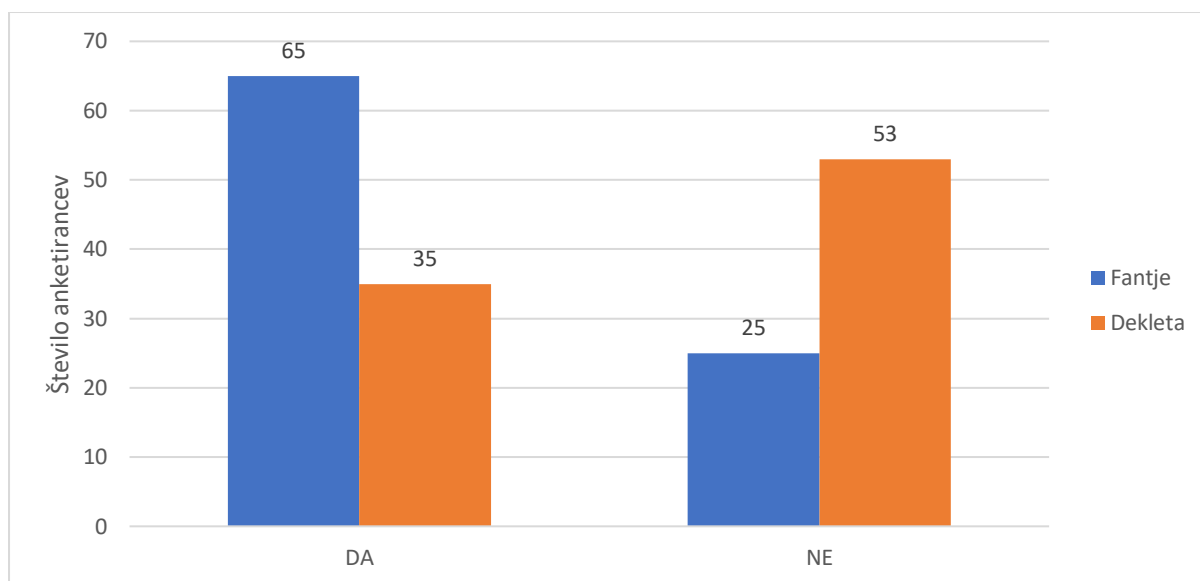
V nadaljevanju predstavljamo v obliki tabel in grafov pridobljene podatke in analizo posameznih vprašanj.

V raziskavo smo vključili 178 učencev od šestega do devetega razreda. Podatke, ki smo jih dobili s pomočjo vrnjenih anketnih vprašalnikov, smo obdelali z Excel programom. Rezultate ankete smo prikazali s pomočjo tabel in grafov. Posamezne prikaze smo opisno analizirali. Analiza izhaja iz vprašanj ankete, ki se navezuje na popularnost harmonike in poznavanje Štajerskih frajtonarjev.

V anketi je sodelovalo 90 fantov in 88 deklet.

Zanimalo nas je koliko učencev je všeč inštrument harmonika.

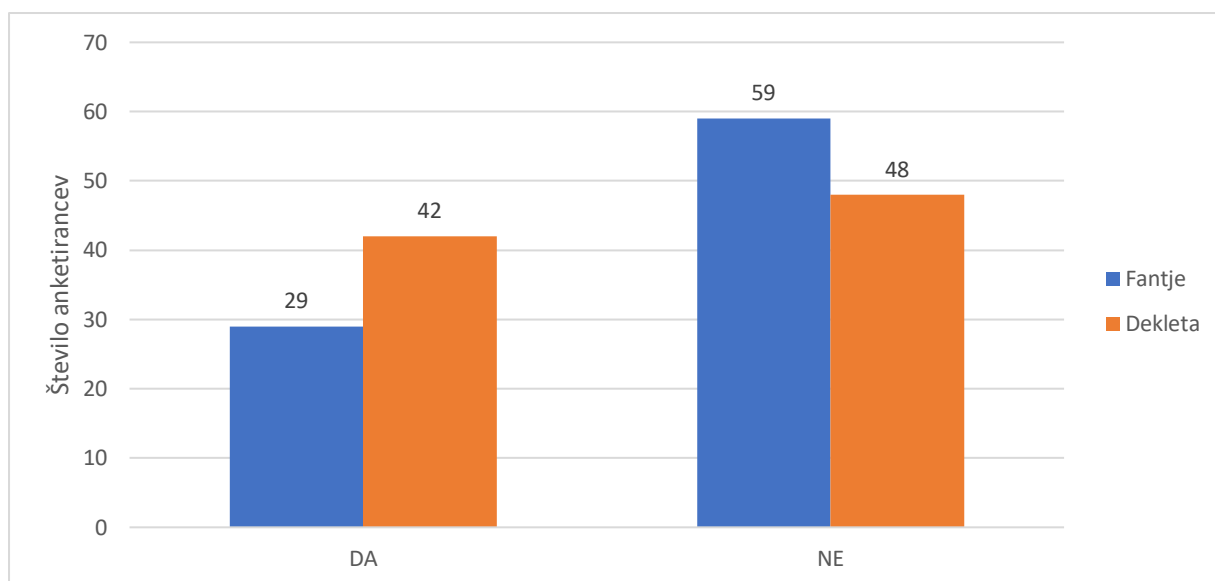
Slika 9: Ali ti je všeč inštrument harmonika?

Tabela 2: Ali ti je všeč inštrument harmonika?

	Fantje (x)	Odstotek (%)	Dekleta (x)	Odstotek (%)
DA	65	72,2	35	39,8
NE	25	27,8	53	60,2
SKUPAJ	90	100,0	88	100,0

Iz rezultatov v tabeli je razvidno, da je kar 72,2 % fantov všeč inštrument harmonika, medtem ko je pri dekletih ta odstotek le 39,8%.

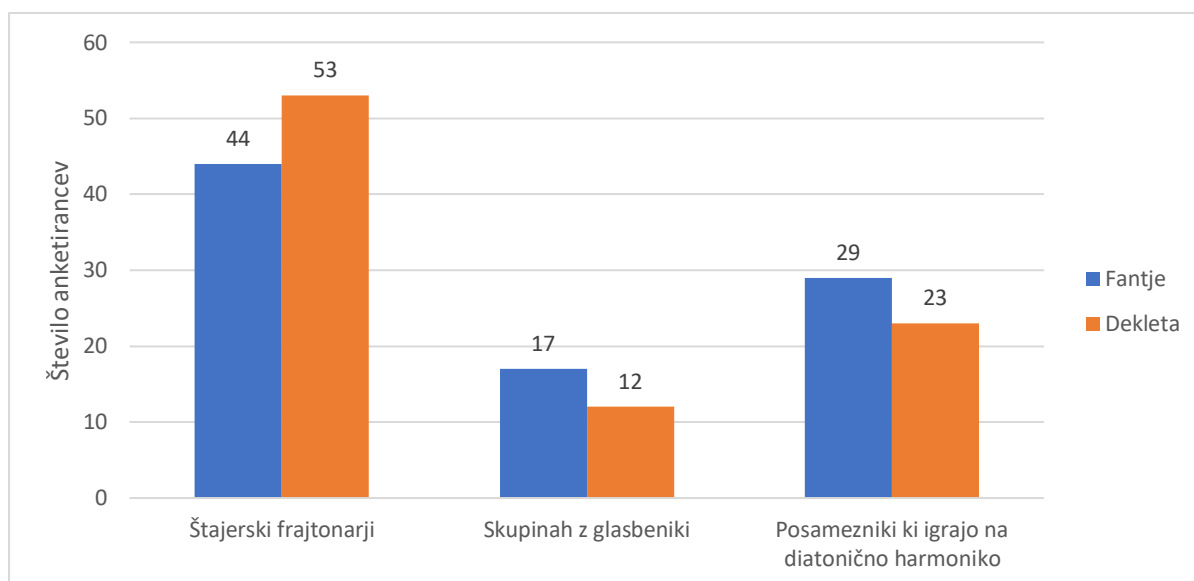
Slika 10: Ali ste kdaj igrali na diatonična harmoniko?

Tabela 3: Ali ste kdaj igrali na diatonična harmoniko?

	Fantje (x)	Odstotek (%)	Dekleta (x)	Odstotek (%)
DA	29	32,2	59	67,0
NE	59	67,8	48	33,0
SKUPAJ	90	100,0	88	100,0

Na vprašanje, ali ste kdaj igrali na diatonično harmoniko oz. harmoniko, so fantje odgovorili z »DA« 32,2%, medtem ko so dekleta odgovorila 67,0%.

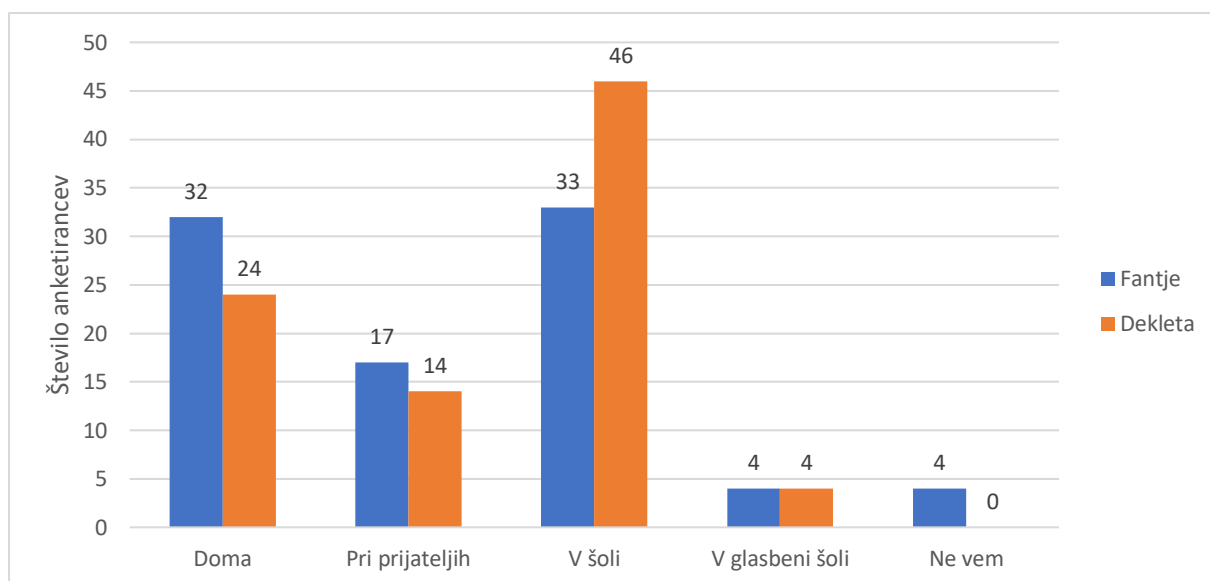
Slika 11: Hajdina z okolico je tebi znana po:

Tabela 4: Hajdina z okolico je tebi znana po:

	Fantje (x)	Odstotek (%)	Dekleta (x)	Odstotek (%)
Štajerskih frajtonarjih	44	48,9	53	60,2
Skupinah z glasbeniki	17	18,9	12	13,6
Posamezniki, ki igrajo na diatonično harmoniko	29	32,2	23	26,2
SKUPAJ	90	100,0	88	100,0

O tem, po čem je znana Hajdina z okolico, je največ odgovorov tako pri fantih (48,9%) kot dekletih (60,2%) odgovorilo z štajerskimi frajtonarji. Na drugem mestu so posamezniki in nato skupine z glasbeniki.

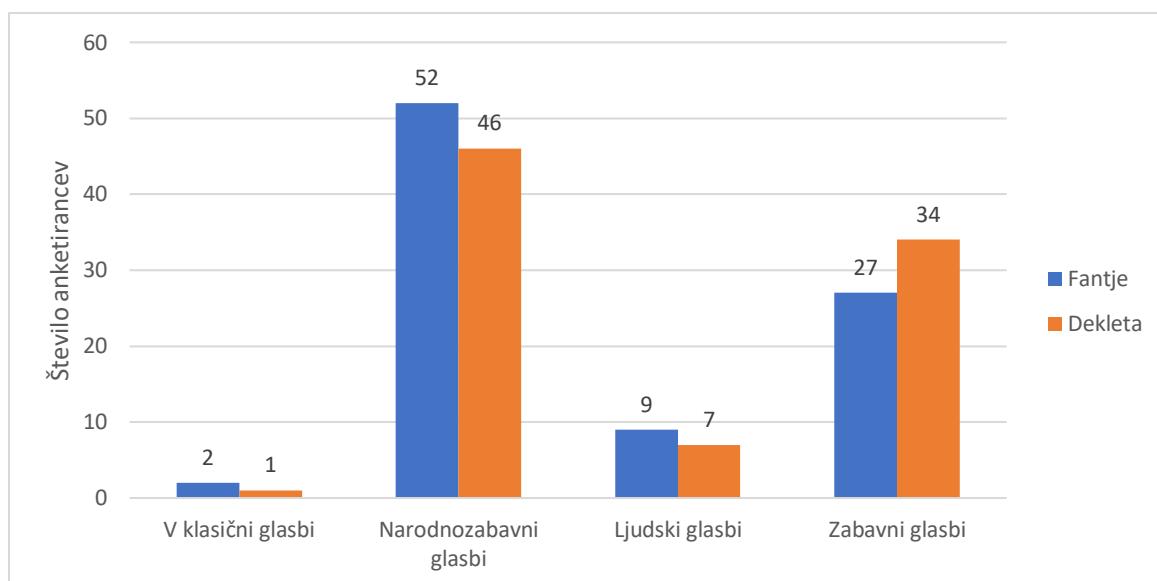
Slika 12: Kje si izvedel za skupino Štajerski frajtonarji?

Tabela 5: Kje si izvedel za skupino Štajerski frajtonarji?

	Fantje (x)	Odstotek (%)	Dekleta (x)	Odstotek (%)
Doma	32	35,6	24	27,3
Pri prijateljih	17	18,8	14	15,9
V šoli	33	36,6	46	52,3
V glasbeni šoli	4	4,5	4	4,5
Ne vem	4	4,5	0	0,0
SKUPAJ	90	100,0	88	100,0

Velika večina tako fantov in deklet je odgovorilo, da so za skupino štajerski frajtonarji slišali v šoli, 36,6% pri fantih in 52,3% pri dekletih. Nad drugim mestu je odgovor, da doma, sledi pri prijateljih, v glasbeni šoli, 4% pa jih je odgovorilo »Ne vem«.

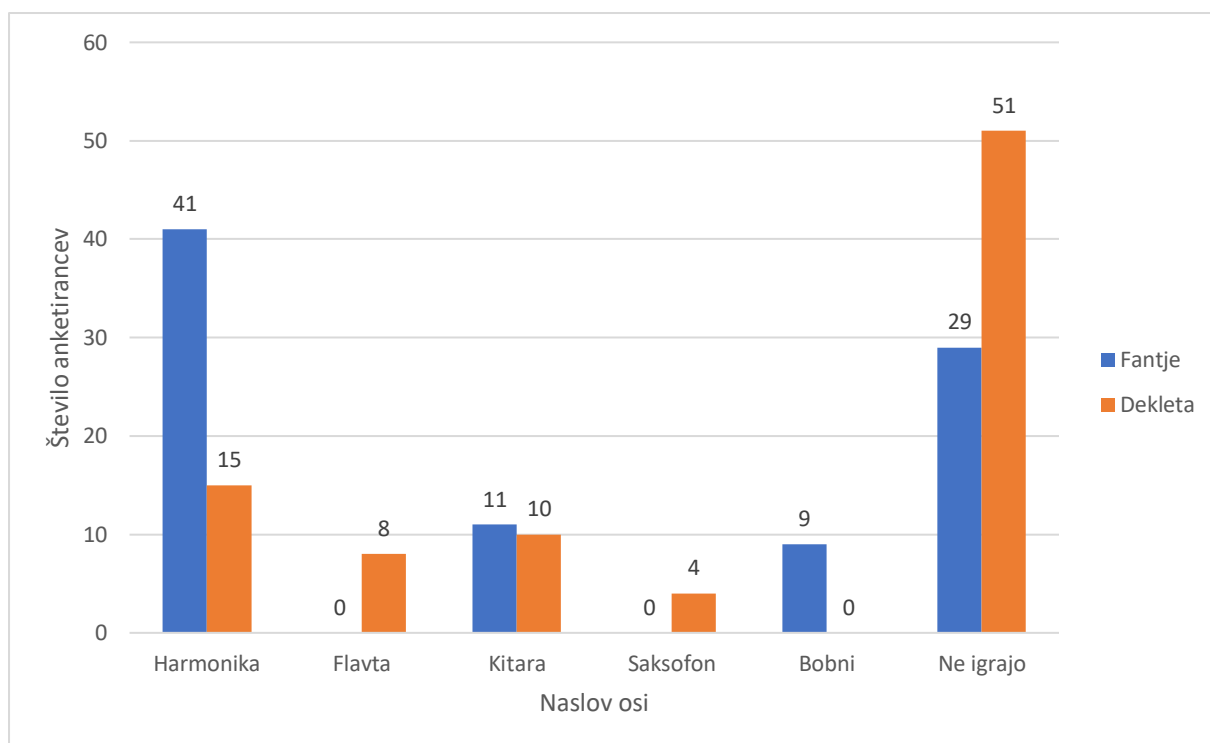
Slika 13: V kateri zvrsti najraje poslušas igranje na harmoniko?

Tabela 6: V kateri zvrsti najraje poslušas igranje na harmoniko?

	Fantje (x)	Odstotek (%)	Dekleta (x)	Odstotek (%)
V klasični glasbi	2	2,2	1	1,1
Narodnozabavni glasbi	52	57,8	46	59,1
Ljudski glasbi	9	10,0	7	10,2
Zabavni glasbi	27	30,0	34	30,6
SKUPAJ	90	100,0	88	100,0

Na prvem mestu harmoniko najraje poslušajo učenci v narodno zabavni glasbi. Tukaj je delež fantov 57,8% pri dekletih 59,1%. Najmanj pa ga poslušajo v klasični glasbi in sicer fantje 2,2% pri dekletih 1,1%.

Slika 14: Ali tvoji sošolci , prijatelji igrajo kak inštrument?

Tabela 7: Ali tvoji sošolci , prijatelji igrajo kak inštrument?

	Fantje (x)	Odstotek (%)	Dekleta (x)	Odstotek (%)
Harmonika	41	45,6	15	17,0
Flavta	0	0,0	8	9,1
Kitara	11	12,2	10	11,4
Saksofon	0	0,0	4	4,5
Bobni	9	10,0	0	0,0
Ne igrajo	29	32,2	51	60,0
SKUPAJ	90	100,0	88	100,0

Iz tabele je razvidno, da je na prvem mestu harmonika. Pri fantih 45,6%, dekleta 17,0%. Sledi kitara, flavta, saksofon in bobni. Veliko deklet je odgovorilo da ne poznajo nikogar, ki igra kak inštrument in sicer 60%. Pri fantih pa je ta odstotek nekoliko nižji in sicer 32,2%.

4.3 Raziskovalne hipoteze

Hipoteza 1:

Učencem naše šole od 6. - 9. r. je všeč glasbilo harmonika. To potrjuje anketa. Gotovo pa je temu tako predvsem zato, ker imamo na šoli in tudi izven nje možnost nastopanja, smo velikokrat prisotni na prireditvah in s tem prepoznavni.

Hipoteza 2:

Ugotovili smo, da ima harmonika posebno mesto, še posebej v narodnozabavni in zabavni glasbi.

Naš namen je bil vsebino raziskovalne naloge približati našim sovrstnikom, saj je frajtonarica med mladimi vedno bolj priljubljena.

5 ZAKLJUČEK

Kaj si želimo doseči s to raziskovalno nalogo? Prav gotovo to, da je instrument, kot je diatonična harmonika, v slovenskem prostoru prepoznavni instrument, ki se odziva na pobude za veselje, ples, predvsem pa pozitivno energijo pri uspešnem delu. Saj nas že zgodovina uči, da je glasba zibelka človeštva. Diatonična harmonika, ki je osnova za raztegniti **Meh za znanje, srečo in smeh**, pa je danes pri nas že večna spremljevalka kulturnih prireditev v naši občini.

Kje so se porodile možnosti za to?

Prav gotovo v društvu Valentina Žumra, ki so ga ustanovili ravno z namenom, da se mladi harmonikarji z diatonično harmoniko lahko predstavimo širši skupnosti, svoje znanje nadgradimo in v končni fazi tudi tekmujemo. Zato smo ponosni na izdelovalce teh harmonik, kot je g. Munda, ki nas je prijazno sprejel v svoji delavnici in nas seznanil z zahtevnimi postopki pri izdelovanju tega nadvse zanimivega in izjemno estetskega instrumenta. V raziskovalnem delu smo tako ugotavljali, kaj vse rabimo za izdelavo, predvsem pa, kakšen umetniški, skoraj znanstveni pristop je potreben, da harmonika izzove zvok, ki navdušuje množice. Zato se na tem mestu še enkrat zahvaljujemo tudi g. Mundi, ki nam je ogled tega procesa izdelave tudi omogočil.

Posebej želimo predstaviti tudi naše društvo Štajerski frajtonarji, ki je na pobudo g. Strnada, ustanovnega člana tega društva, začelo delovati pred 20-timi leti. Vsi smo člani tega društva, predvsem pa smo v tem društvu tudi našli vzornika, našega učitelja g. Kelenca, ki nas vodi v naših prstnih tehnikah in na naših nastopih ter nam s tem utira pot tudi na mednarodna tekmovanja, kjer se uspešno uveljavljamo. Vendar se zavedamo, da igranje instrumenta ni prvenstveno tekmovanje, temveč naučiti se spoprijemati s čustvi, kot so žalost, strah, nemoč, predvsem pa veselje in uspešne delovne navade, ki nam pomagajo uspeti v življenju. Ugotovitev Alberta Ellisa, kanadskega psihoterapevta, »bolj pomembno je, da smo aktivni, kot da smo uspešni,« nas navdihuje z igranjem zase in za svoje prijatelje, predvsem pa nas v tem podpira tudi šola in naši vrstniki, ki nas na naših nastopih prepričujejo s svojim navdušenjem, da delamo prav.

6 VIRI IN LITERATURA

Literatura:

Kumer, Z. (1972). Slovenska ljudska glasbila in godci. Maribor: Založba Obzorja.

Kumer, Z. (1983). Ljudska glasbila in godci na Slovenskem. Ljubljana: Slovenska Matica.

Škerjanc-Lucijan, M. (1964). Nauk o inštrumentih. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Elektronski viri:

Kulturno društvo Valentin Žumer, (2020). Pridobljeno 13. 2. 2020 s
<https://www.hajdina.si/objava/61836>

Munda – hiša harmonik. Pridobljeno dne 5. 3. 2020 s <https://www.mundaharmonike.si/>

Poljanšek, D. (2017). Tudi Kitajci bi izdelovali harmonike. Pridobljeno 24. 2. 2020
<https://www.dnevnik.si/1042765026>

Zgodovina harmonike.(2020). Pridobljeno dne 24. 2. 2020 s
<https://sites.google.com/site/harmonika19991b/zgodovina-harmonike>

Slikovni viri:

Bandoneon (slika na spletu). Pridobljeno 25. 2. 2020 s
http://freeweb.siol.net/jpahic1/KUD/Godba/media/04f4_1_b.JPG

Prva enostavna (diatonična) harmonika z 8 tipkami iz leta 1874 (slika na spletu). Pridobljeno 24. 2. 2020 s <https://klavirskaharmonika.weebly.com/zgodovina.html>

Terpodion (slika na spletu). Pridobljeno 24.2.2020 s
(<http://www.perigord.com/.../lichon/inan/a4.html>)

Klavirska, diatonična, kromatična harmonika. Pridobljeni 6. 3. 2020 s
https://sl.wikipedia.org/wiki/Kromati%C4%8Dna_harmonika

Slika na naslovnici (2017). Avtor fotografije g. Sandi Kelc

